

Posudek na rigorózní práci Mgr. Martina Šubrtu
Zástavní právo

Zástavní právo představuje v současných ekonomických podmínkách významný prostředek zajištění pohledávek věřitelů. Jeho právní podstata a věcně právní znaky ho předurčují k jeho výsadní pozici mezi škálou zajišťovacích prostředků. Zástavní právo lze zkoumat jak z hlediska hmotně právního (tj. jeho druhy, vznik, obsah), tak i ze širšího procesně právního pohledu, tj. procesu vedoucího ke zpeněžení zástavního práva a k uspokojení věřitele. Je potěšitelné, že autor zvolil druhou byt' náročnější variantu a neomezil se jen na popis současné právní úpravy obsažené v občanském zákoníku. Autor přistupuje ke zkoumání zástavního práva jako celku a jeho dílčích otázek v několika rovinách. Předně seznamuje čtenáře s platnou právní úpravou zástavního práva v českém právu; současně provádí systematické srovnání s anglickou právní úpravou zástavního práva a konečně upozorňuje na úpravu zástavního práva navrženou v osnově občanského zákoníku. Ve všech těchto rovinách zkoumání prokazuje výborné znalosti zvolené problematiky jako celku i jejích detailů.

K platné právní úpravě zástavního práva v českém právním řádu autor přistupuje kriticky, upozorňuje na jiná možná legislativní řešení a uvádí pro ně své argumenty. Z tohoto pohledu vyznívá oprávněně jeho kritika Rejstříku zástav, kterou hodnotí jako nepružnou, zvláště pokud jde o princip jeho neveřejnosti (s.76). V té souvislosti lze autora upozornit, že popsany způsob vzniku zástavního práva a vznik Rejstříku zástav vedený Notářskou komorou ČR byl ve značné míře převzat z úpravy maďarské, kde se údajně velmi osvědčil a přispěl k pružnému fungování úvěrových operací. U nás, zdá se, že význam Rejstříku zástav je jen omezený. Kriticky (a v tomto bodu s autorem souhlasím) vyznívá i pohled autora na platnou právní úpravu zástavního práva k podniku (s.118). Jako velmi zdařilý a užitečný hodnotím výklad o „plovoucí zástavě“ v právu anglickém a následně i v návrhu nového občanského zákoníku (s. 82n). S autorem lze souhlasit, že v případě přijetí nové právní úpravy zástavního práva by se zařadila česká právní úprava k těm modernějším.

Z hlediska právních důvodů vzniku zástavního práva se autor soustředil toliko na zástavní smlouvu jako převažující a v praxi nejčastější důvod; z hlediska úplnosti výkladu mohl však uvést i další důvody vzniku zástavního práva, tj. zákon či rozhodnutí soudu. Velmi pěkně, byt' stručně je podán výklad o zástavě cizí věci a o závazku neposkytnut zajištění.

Shora bylo již zmíněno, že autor neopomenul rozpracovat problematiku uspokojení věřitele ve fázi realizace zástavního práva. Činí tak velmi přehledně a kultivovaně v části 19., ve které nejprve pojednává o zpeněžení zástavy ve veřejné dražbě, dále pak při jednotlivých způsobech výkonu rozhodnutí. Podrobně rozpracovává aktuální problémy vznikající při realizaci zástavy v insolvenčním řízení; zdařile řeší problematiku uspokojení zástavního věřitele v konkurzu a v reorganizace.

Závěr práce vyznívá poněkud překvapivě, když autor, poté, co provedl důkladné srovnání české a anglické právní úpravy zástavního práva, dochází k závěru, že (s určitými výjimkami) rozdíly v obou právních řádech nejsou tak zásadního charakteru a dovozuje jistou podobnost.

K jeho závěru, „že by se nedivil, kdyby v blízké budoucnosti vznikl návrh vzorové úpravy zástavního práva pro země Evropské unie“ lze jen uvést, že takový modelový zákon již řadu let existuje; vypracovala jej Evropská banka pro obnovu a rozvoj.

Problémy, které vznik a předmět zástavního práva přinášejí a zejména pak realizační fáze zástavního práva, jsou totiž pro všechny zúčastněné (i přeshraniční) subjekty podobné ne-li shodné a zákonitě musí nastoupit při každé realizaci zbožně peněžních vztahů, uznávají-li strany stejné ekonomické hodnoty.

Rád konstatuji, že autor prokázal velmi dobré formulační schopnosti, výbornou znalost relevantní literatury, s kterou pracuje lege artis.

Vytknout lze jen drobná pochybení proti pravidlům české gramatiky; tak např. nesprávně na str.75 „všechny zástavní práva jsou registrovány“.

Při celkovém hodnocení docházím k závěru, že předložená práce Mgr. Martina Šubrtu splňuje požadavky kladené na rigorózní práce, a proto ji doporučuji k obhajobě.

K rozpravě doporučuji problematiku věci hromadné jako předmětu zástavního práva.

V Praze dne 24.10.2010

Prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc.